

Magyar–ukrán kulturális párbeszéd a regionális fejlesztésekért Konferencia Lembergben

❖ Zselinszky Lászlóné

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezete és az Ukrán Könyvtárosok Egyesülete közötti együttműködési lehetőségek elindítását a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA) Nemzetközi Civil Kapcsolatok és Európai Integráció Kollégiumához benyújtott sikeres pályázatunk tette lehetővé. Ehhez támogatásáról biztosított a kijevei székhelyű Ukrán Könyvtárosok Egyesületének elnöke, *Sevczenko Irina Oleksandrivna*, a Lembergi Megyei Gyermekkönyvtár igazgatója, *Luhova Larisza Anatolijivna* – és a szervezésben, közvetítésben sokat segítő Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöke, a Beregszászi Járási Könyvtár igazgatója, *Varga Éva*.

Mind a civil, mind a könyvtári szféra tekintetében a két ország kapcsolatrendszere eddig nem volt eléggé kibontakoztatott, holott számos figyelemre méltó törekvés indult el az ukrán könyvtárszakmai területen és a civil közéletben is. Csak az elismerés hangján szólhatunk azokról az eredményekről, nemzetközi projektekről, tervekről, követhető módszerekről, melyeket kollégáink előadásaiából megismerhettünk.

A konferencia megrendezésére a mindkét ország résztvevői számára legkönnyebben elérhető helyszínen, Lembergben, az Ivan Franko Nemzeti Egyetem Tudományos Könyvtárának hatalmas olvasótermében került sor 2010. szeptember 16. és 18. között. Az Ukrán Könyvtárosok Egyesülete kijevei főtitkára, *Jaroslava Sosinszka*, és a lebergi kollégák együttműködő készsége, szíveslátása rendkívüli volt. Az esemény rangját, színvonalát emelte, hogy ebben az időben zajlottak Lembergben a 17. Nemzetközi Kiadói Fórum eseményei (hasonló a Budapesti Könyvfesztiválhoz). Ennek keretében került sor a Nyugat-ukrajnai Könyvtári Fórum *Ember–Társadalom–Könyv–Könyvtár* című nemzetközi tudományos konferencia rendezvénysorozatára, aminek része volt a *Magyar–ukrán kulturális párbeszéd a regionális fejlesztésekért* című tanácskozás is.

Mindkét ország civil szervezeteinek nemzeti szintű képviselői alkották a konferencia elnökségét: *Jaroslava Sosinszka* és *Nagy Anikó* főtitkárok. Gazdagította az együttműködő szakmai kapcsolatokat, hogy a kijevei és a lebergi kollégák meghívásának eleget téve részt vett az elnökségben és előadást is tartott *Jan Krajewski*, a Lengyel Könyvtárak Szövetségének elnöke is.

A résztvevők száma mintegy 90 fő volt (magyar részről 35 fő). A konferencián kilenc előadás hangzott el két szekcióban: *A könyvtáros szervezetek szerepe a szakmai fejlődésben*, illetve *A könyvtárak partnerségi kapcsolatai a civil társadalom fejlődésében*.

Az előadásokat magyar és ukrán nyelven *Varga Éva* tolmácsolta, akinek e lap hasábjain is köszönetet mondunk színvonalas teljesítményéért.

Az előadások rövid, tömör összegzésével ízelítőt kívánunk adni az elhangzottakról.

Jaroslava Sosinszka, az Ukrán Könyvtárosok Egyesületének (UBA) főtítkára bevezető előadása átfogó képet tárt elénk a szervezet működéséről. Az 1876-tól létező szervezet tevékenysége nem csak az ukrán társadalomban, de a nemzetközi könyvtári közéletben is elismert. A *B. C. Paskovának*, az egyesület korábbi elnökének összeállításában 2009-ben megjelent, 332 oldal terjedelmű kötet az 1876 és 2008 közötti időszak történetét dolgozza fel. (A könyv ismertetését szívesen olvasnánk a magyar könyvtári szakajtó hasábjain.) A mintegy 50 ezer könyvtárost, 40 ezer könyvtárat képviselő egyesület fő céljai között szerepel, hogy a könyvtárak és szakembereik méltó helyet töltsenek be a társadalomban, legyenek hatással az ország kultúrpolitikájára, fejlődésére. Alapvető feladata a könyvtárosok továbbképzése, a könyv-, illetve dokumentumellátás, az infrastruktúra-fejlesztés saját eszközeikkel történő segítése, a tradicionális könyvolvasás megőrzése, az olvasási kultúra fejlesztése. Új, öt évre szóló stratégiát dolgoztak ki, melynek főbb prioritásai az információkhoz való nyílt hozzáférés biztosításának fejlesztése, a könyvtárosok képzésének, továbbképzésének biztosítása a használók színvonalas kiszolgálása érdekében, az élethosszig tartó tanulás szemléletének elfogadtatása, bevezetése, a PR-tevékenység fejlesztése, partnerkapcsolatok építése hazai és nemzetközi szinten egyaránt, a könyvtárak kiadói tevékenységének erősítése, tudományos konferenciák, gyakorlati szemináriumok szervezése.

Néhány, a gyakorlatban is megvalósult, illetve folyamatban lévő projektekről tett

említést a főtítkár. Az egyik ilyen a könyvtárak informatikai infrastruktúrájának fejlesztésében az egész országot ártható és nagy jelentőségű *Bibliomisz*t (Könyvtárhíd) elnevezésű program, mely az amerikai Bill és Melinda Gates Alapítvány támogatását élvez. Célja a könyvtárak számítógéppel, internettel való ellátása, a globális könyvtárak létrehozása. A másik nagyszabású program az *Ablak a világra* címet viseli. Mindkét projekt létrehozásában érdemi szerepet vállalt az USA ukrajnai, kijevi nagykövetsége. További jelentős kezdeményezés az ukrán parlament és a könyvtárak közötti együttműködés, melynek célja jogi ismeretterjesztés a könyvtárhasználók körében, a demokratikus szemlélet erősítése, s e tevékenységbe a civil szervezetek bevonása. Egyéb, széles körű hazai és nemzetközi együttműködésről is hallhattunk, így a hazai egyesületekkel, a Goethe Intézettel – vagy a szomszédos országokkal (mint Belorusszia, Moldávia, Litvánia) 2010 nyarán Vilniusban rendezett konferencia. A nemzetközi együttműködésekben kiemelt jelentőségű a Lengyel Könyvtárak Szövetségével 2008-ban aláírt együttműködési szerződés, mely számos tudományos konferencia, szakmai tapasztalatcsere lebonyolítását generálta mindkét országban. Külön fejezetet érdemel az IFLA-val való szakmai együttműködésük, részt vettek a 2010-ben Göteborgban megrendezett konferencián, s a kapcsolatok és a tudományos kutatások erősítésére az IFLA-tól nyert – a 2010–2012-es időszakot átfogó – pályázat nagy jelentőséggel bír az egyesület életében.

A főtítkár asszony előadását összegezve hangsúlyozta az UBA elismert szerepvállalását, presztízsét az ukrán civil társadalmi közegben, a 2014-ig meghatározott stratégiák megvalósításának konkrét programjait a partnerség, a publikációs tevékenység, a szakmai információk erősítésére, a tapasztalatcserek bővítésére, a könyvtárosok érdekvédelmére. E törekvéseket szolgálja a konferenciánkat követően, szeptember 30-án megrendezett *Könyvtárak napja* rendezvény is, mely a könyvtárak megkerülhetetlen szerepét hangsúlyozta az ukrán társadalmi életben.

Jóleső érzés volt mindezeket elmondani, megosztani önökkel – fejezte be előadását Jaroslava Sosinszka.

Nagy Anikó

Nagy Anikó, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete főtitkára előjáróban tolmácsolta az egyesület elnöke, Bakos Klára üdvözlését. Röviden ismertette az egyesület történetét, főbb állomásait. A szervezet nemzetközi szerepvállalása kapcsán szólt az IFLA-ban való tevékenységről és egyéb nemzetközi, valamint határon túli szakmai szervezetekkel való kapcsolatokról. Az egyesület rendszeres, illetve utóbbi évekbeli eseményei közül kiemelten szólt az évenként megrendezésre kerülő vándorgyűlésekről, ezek jellemzőiről, eseményeiről, a főbb témákról. A 42. alkalommal Baján megrendezett vándorgyűlés választott tematikáját (*Kultúrák találkozója – Könyvtárak és könyvtárosok a kölcsönös megértés szolgálatában. A kisebbségi kultúra érvényesítési lehetőségei Magyarországon*) kiemelten ismertette, mintegy illeszkedve a konferencia üzenetéhez. Külön beszélt a már tizenhét alkalommal megrendezett Budapesti Könyvfesztiválról, melynek a Magyar Könyvtárosok Egyesülete kezdettől partnere. Önálló könyvtáros klub működik gazdag szakmai programmal a fesztiválon, saját standot állít, mely lehetőséget ad az egyesület széles körben történő bemutatkozására.

Az egyesület mintegy kétezer fős tagsága és hatvanfős testületi tagsága 18 területi, 11 szakterületi szervezetben, illetve három önálló könyvtáros egyesületben működik. Mind a szervezetek programjai, mind a központi programok jól reprezentálják a szak-

ma és a civilség trendjeit, körülírják ezek dimenzióit. Szólt arról, hogy az egyesület a könyvtári törvény 1997. évi megjelenése óta minden stratégiai ciklus előkészítésében és megvalósításában jelentős szerepet vállalt: mozgósította tagságát és szervezeteit a könyvtáros pálya vonzóbbá tételének megtervezése és megszervezése érdekében; közreműködött a magyar könyvtárosság etikai kódexének kidolgozásában; átfogó, az egész országra kiterjedő cselekvési programot kezdeményezett és valósított meg a könyvtárosok versenyképességének növelése érdekében. *Versenyképes ország – versenyképes könyvtárosokkal* címmel kezdeményezte az európai könyvtárosi minősítési rendszer, a CERTIDOC magyar adaptációját; tevékenyen részt vesz a digitális kultúra elterjesztésében, fejlesztésében. Befejezésül az MKE hetvenöt éves jubileumáról s az egyesület történetét feldolgozó kiadványról beszélt a főtitkár.

Jan Krajewski

Jan Krajewski, a Lengyel Könyvtárak Szövetségének elnöke *Hogyan képviseljük eredményesen a könyvtárak érdekeit. Tíz év működésének tapasztalatai* címmel előbb lengyelül tartott dinamikus előadását a magyar könyvtárosok közül csak kevesen értették, de a mondanivalóját átható nagyfokú szenvedélyességből, határozott hangnemből a többség számára is nyilvánvalóvá vált a könyvtárak érdekvédelmi tevékenységében vállalt elkötelezettsége. Majd *Larissa Luhova*, a Lemberg Megyei Gyermekkönyvtár megbízott igazgatója, az UBA elnökségi tagja ukránul foglalta össze és Varga Éva tolmácsolta az elhangzottakat.

A Lengyel Könyvtárak Szövetségének az UBA meghívására érkezett elnökét a magyar kollégák is örömmel fogadták, hiszen évekre visszanyúló szakmai kapcsolatban állnak a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár igazgatójával, *Nagy Lászlóval*.

Jan Krajewski bevezetőjében elismerését fejezte ki, hogy Ukrajna a fejlődés útjára lépett, az ukrán könyvtárak is nagyarányú pozitív változáson mentek keresztül, s úgy gondolta, hogy ezért is vannak itt a magyar kollégák. Mint előadásának címe is jelzi, Lengyelországban jelentős szemléletváltozáson mentek át a könyvtárak és a könyvtárosok, és ebben meghatározó szerepet vállalt a Lengyel Könyvtárak Szövetsége, melynek egyik fő szervezője, megalakítója ő volt. Az 1999-es megalakulásakor csupán 35 tagja volt, ma 105: köz- és tudományos könyvtárak, egyetemek, főiskolák könyvtárai. Fő feladatának tekintette – akkor különösen – a gazdasági-társadalmi tendenciákkal szemben a konszolidációt, a mindenkori „hatalommal” való párbeszédet, a lobbizást. Nagy átéléssel beszélt arról a kezdeményezésükről, akciójukról, amivel sikerült megakadályozniuk a közkönyvtáraknak más intézményekkel (iskolákkal, művelődési házakkal, sportintézményekkel) való összevonását. Úgy tanúsítottak ellenállást, hogy minden megszólított könyvtár e-mailt írt a kulturális minisztériumnak, jelezve ellenvetésüket, mely akciójuk végül is eredménnyel járt. E szakmai elszántság, elkötelezettség és alázat az egyébként meglévő jó szakmai kapcsolatot csak erősítette az ágazati irányítással. Vázolta továbbá a szövetség fő programjait, témáit, mint Lengyelország és az EU, a továbbképzések, tapasztalatcserék fontosságát, az új prioritásokat, melyek közül kiemelte a könyvtárak szerepvállalását az egészséges életre és életmódra való nevelésben.

Befejezőként felvetett egy gondolatot. E fórum, mivel több nemzet is jelen van, generáljon egy nemzetközi szintű szakmai érdekérvényesítést az Európai Unió illetékes szerveinél, legyen utóélete a konferenciának. Hangsúlyozta a transznacionális együttműködési platformok fontosságát a

régióban, melyek hozzájárulnak az információs és szakmai-kulturális tapasztalatcseréhez. Jókívánságként megfogalmazta, hogy sok olyan saját cselekedetünk legyen a jövőben, melyet a társadalom, a nép, a nemzetek jövője, boldogulása érdekében teszünk.

Valentina Jaroscuk

Valentina Jaroscuk, az Ukrán Könyvtárosok Egyesülete Rivne Megyei Szervezet elnöke, a Rivne Megyei Tudományos Könyvtár igazgatója *A mozgáskorlátozottak jobb könyvtári ellátása. Az Ukrán Könyvtárosok Egyesülete regionális részlegének tevékenysége* címmel tartotta előadását. A 2006-ban bejegyzett szervezetnek 460 egyéni tagja van. A könyvtárak tevékenységének fő alapelveként említette a használóbarát körülmények kialakítását, a tanulás és oktatás támogatását, az olvasásra való nevelést, az esélyegyenlőség segítését. Ukrajna 25 megyéjéből Rivne megye az egyetlen, ahol egyesítették a köz- és az iskolai könyvtárakat, s e működésről jó tapasztalataik vannak. Szakmai kezdeményezésekről beszámolva szólt az említett integráció kapcsán kidolgozott *A falusi könyvtár modellje* és a *Rivne megye legjobb könyve* című programokról, ez utóbbi eredményhirdetése 2010 áprilisában, a könyv és a szerzői jogok világnapján volt. Jó szakmai együttműködésben dolgoznak a lengyel és a dán kollégákkal, ezen országokban tíz ukrán könyvtáros vett részt szakmai továbbképzéseken.

Tevékenységük egyik meghatározó iránya a hátrányos helyzetűek – mozgáskorlátozottak, gyengén látók – könyvtárhaszná-

latának segítése. Az USA közkönyvtárakat támogató programjához csatlakozva széles körű kapcsolatrendszer alakítottak ki ennek érdekében, együttműködve különböző szakemberekkel, így orvosokkal, pszichológusokkal, szociális munkásokkal, közművelődési, jogi, gazdasági szakemberekkel, civil szervezetekkel, szponzorokkal. Tapasztalataikat kiadványban is megjelentetik, nemzetközi konferenciát rendeztek Fehéroroszországból érkezett könyvtárosok részvételével e témában. Végül is ez adta aztán számukra az ötletet, hogy az Ukrán Könyvtárosok Egyesületén belül megalakítsák a „Könyvtári szolgáltatások a fogyatékkal élők számára” szekciót. A szervezet tematikus hírlevelet ad ki, továbbképzéseket szervez a könyvtárosok számára, tevékenységének tapasztalatait megosztja Ukrajna hasonló feladatokat ellátó könyvtáraival. A könyvtár ez irányú, illetve egyéb szolgáltatásainak népszerűsítése kapcsán nekem különösen tetszett az az alkalmazott módszer, hogy nem drágán vett reklámarcok (színészek vagy más hírességek) közvetítik a könyvtárakról szóló információkat, hanem maguk a könyvtárosok. Vallják és tapasztalják, hogy ők a legjobb és leghitelesebb reklámarcok a köz embereinek megszólítására.

Oreszt Malica

A könyvtárosok előadásainak sorában nagy érdeklődés kísérte az ún. állami hatóság képviselőjének tájékoztatóját Ukrajna, illetőleg a szűkebb régió könyvtárügyi helyzetéről, törekvéseiről. *Oreszt Malica*, a Lemberg Megyei Állami Közigazgatási Hivatal Kulturális és Turisztikai Hivatalának osztályvezetője bevezetőjében a szokásos

udvariasságon is túlmutató szívéllyességgel köszöntötte a magyarországi könyvtárosokat, megtiszteltetését és örömét fejezte ki a konferencián való részvételükért.

Az ukrán könyvtári törvény demokratikus elveire hivatkozva – miszerint Ukrajna minden polgárának joga van a könyvtárhasználathoz, az információkhoz való hozzáféréshez – lendületes stílusban, számadatakkal vázolta az állami és önkormányzati szféra könyvtártámogatási lehetőségeit, terveit, az eredményeket és a nehézségeket. Ukrajnában Lemberg megyében van a legkiépítettebb könyvtárhálózat; 3 megyei tudományos, 3 ifjúsági és 22 járási könyvtárhálózatba tömörülnek. A falusi közkönyvtárak száma 1146. Elsődleges feladatuknak tekintik az állománygyarapítás fejlesztését (2009-es adatot említve az összeg 1,25 millió hrivnya volt, azaz kb. 37,5 millió forint, ami messze nem elegendő, de a korábbiakhoz képest már ez is előrelépés), továbbá a számítógépes infrastruktúra kiépítését, elektronikus dokumentumok beszerzését. A könyvtárosok képzésére, továbbképzésére képzési központot hoztak létre Lembergben. Az e beszámolóban egy korábbi előadás kapcsán már említett Bibliomiszt program keretében eddig több mint 60 könyvtáros vett részt valamilyen kurzuson, elsősorban megyei, illetve egyetemi és főiskolai könyvtárakból, amihez a közigazgatás 20 000 dollár támogatást ad. Rendkívüli eltökéltséggel beszélt a könyvtárak megfelelő feltételrendszerének biztosításáról, fontosságáról, ami az információközvetítés, az általános és az olvasási kultúra fejlődésének záloga. Fájó dologként említette, hogy összességében a számítógépes infrastruktúra kiépítettsége, ellátottsága a könyvtárak számarányához képest még nagyon alacsony, de a fejlesztésnek az is akadálya, hogy a ma már meglévő hazai és nemzetközi pályázati támogatások fogadására, megfelelő szolgáltatási körülmények kialakítására a járási és a falusi könyvtárak épületei rossz állapotuk miatt nem alkalmasak. A helyzet javításának érdekében a megyei közigazgatás kérte a járási és a községi tanácsok elnökeit, keressenek forrást a felújításokra, biztosítva a könyvtárfejlesztési programok fogadásának feltételeit.

Az eredményeket és a nehézségeket összegezve Oreszt Malica alapvetően optimista módon fejezte be mondandóját, annak a reményének adott hangot, hogy a konferencia tudás- és tapasztalatszerzése építően hat mindkét nemzet könyvtárosainak szakmai munkájára, közösségére.

Czakóné Udud Zsuzsa

A magyarországi közigazgatás részéről a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzati Hivatal képviselőjeként Czakóné Udud Zsuzsa vezető főtanácsos filmvetítéssel egybekötött előadásban mutatta be a megye kultúrkinccseit. Mint mondta; az ország harmadik legnépesebb megyéje három országgal határos, a közel 600 000 fős lakosság 229 településen él. A globalizáció ellenére fontos a kulturális sokszínűség megtartása, ezért kötelességünknek érezzük megőrzését, átörökítését a következő generációk számára, erősítve a kötődést, az otthon érzését. Beszélt a megye sokszínű, gazdag kulturális életéről, eseményeiről, a művészeti együttesekről, kiemelve többek között a nemzetközi híreket, mint a Kállai Kettős, a Nyírségi Táncegyüttes, a Szabolcsi Szimfonikusok, illetve a világhírű Canteemus kórus. Szólt a Nyíregyházi Főiskola régióban betöltött fontos szerepéről. A határon átnyúló együttműködésekkel kapcsolatban kiemelte Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja sokszínű kapcsolatrendszerét, melyben mindkét fél számára kitörési pontot jelenthet a fenntartható turizmus kialakítása. Ez utóbbi megvalósításán különösen sokat fáradozik a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Turizmusáért Egyesület.

A megyei önkormányzat nevében egy újabb partnerségi kapcsolatot alapozva invitálta a Lemberg Megyei Állami Közigazgatási Hivatal Kulturális és Turisztikai Főosztályának vezetőjét és az ukrán könyvtárosokat. Kedves és nagyvonalú gesztusként egy *Turisztikai értékek a magyar–ukrán határtérésben* című színvonalas, ukrán, ill. magyar nyelvű kiadványt ajándékozott a konferencia résztvevőinek.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezetének tevékenységét Zselinszky Lászlóné megyei elnök mutatta be. Szólt a konferencia megrendezésének előzményeiről, szervezéséről, köszönetet mondva az ukrán kollégák szíves együttműködéséért és fogadókészségéért. A megyei szervezet tevékenységének kapcsán kiemelte; a 38 éve működő szervezet országos viszonylatban is egyike a legnagyobb létszámú szervezeteknek. Ismertette tevékenységének tartalmi elemeit, mint a továbbképzések, szakmai napok, kulturális rendezvények, tapasztalatcserék szervezése, szakmai elismerések, pályázatírás – csupán jelzésértékkel felsorolva néhányat az utóbbi évek programjaiból. Így: EU és a könyvtárak, Nemzeti Fejlesztési Tervek, ODR, esélyegyenlőség, olvasáskultúra, könyvtáros pályakép, könyvtáros etika, szakképzés-képzés-továbbképzés, területfejlesztés, Nemzeti Audiovizuális Archívum, IFLA kongresszusi beszámoló (Durban, 2007), Nagy könyv olvasásnépszerűsítő program, Márai-program, könyvbemutatók, író-olvasó találkozók stb. Az utóbbi hét év rendezvényeit

Zselinszky Lászlóné

summázva: 38 alkalommal rendezett a szervezet szakmai programot, 48 vendéget, előadót fogadott, 66 előadás hangzott el. A kollegák közül 23-an tartottak előadást, közülük 11-en más hazai, illetve határon túli, esetenként nemzetközi könyvtáros vagy más szakmai szervezet rendezvényein. A megyei egyesület határon túli és nemzetközi kapcsolatai közül kiemelendő a 2006-ban a Kárpátok Eurorégió könyvtáros szervezetével aláírt együttműködési megállapodás, a 2005-ben Kassán és Szepsiben rendezett nemzetközi konferencia. De emlékezetes szakmai tapasztalatokat őriznek, kollegiális kapcsolatokat ápolnak a szomszédos vagy távolabbi országok könyvtáraiba tett látogatások kapcsán is. A szervezet tevékenységének bemutatása a kistérségi fejlesztési tanácsok munkájában való részvétel rövid ismertetésével zárult.

Antonia Ivanicka

Rendkívüli figyelemre méltó előadást hallhattunk a nemzeti kisebbségek könyvtári igényeinek kielégítéséről, a *Csernyivec megye és Szucsavszk (Románia) kerület könyvtárainak együttműködése a Globális Könyvtárak* programban címmel. A téma előadója, egyben a projekt vezetője Antonina Ivanicka, a Csernyivci Megyei Univerzális Tudományos Könyvtár igazgatója, az Ukrán Könyvtárosok Egyesülete Csernyivci Megyei Szervezet elnöke volt. A megyében 407 állami közkönyvtár van, s ennek mintegy harmada nemzeti kisebbségi igényeket is szolgál. Már 1998-tól állnak – szerződésben is deklarált – együttműködési kapcsolatban a romániai Szucsavszk régió könyvtáraival. E kooperáció kibővült a szomszédos

Moldávia könyvtáraival való együttműködéssel is, építve az országok között létrejött kulturális cselekvési programra. Ennek eddigi egyik legfontosabb állomása a címben említett, sikeres európai uniós pályázat, melynek célja a kulturális és könyvtári kapcsolatok erősítése, az ukrán és román nyelvű dokumentumok cseréje, letéti állományok kialakítása, aktív könyvtárközi kölcsönzés és egyéb jellegű könyvtárközi szolgáltatások szervezése, biztosítása az adott településeken élő lakosságnak és a könyvtáros szakembereknek. Számos íróval és kulturális közéleti személyiségekkel való találkozóra került sor mindhárom ország programban érintett könyvtáraiban ukrán, illetve román nyelven, de angol nyelvű rendezvényeket is szerveztek. Külön tematikát dolgoztak ki a könyvtárosok felkészítésére, a Csernivec Megyei Tudományos és Univerzális Könyvtár bázisára építve képzési központot hoztak létre, s az érintett területek járási könyvtáraival együttműködve igen aktív egyeztető, szervező munkát végeztek, végeznek ma is. Antonina Ivanicka örömmel vette a magyarországi könyvtárosokkal való találkozást, és nyitottak a szakmai kapcsolatok megalapozására, elmélyítésére.

Kinyik Margit

A nonprofit szektor helyzete Magyarországon, fejlődési trendek című előadás napirendre tűzését a nyíregyházi megyei könyvtár és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szakmai szervezet, továbbá az egyéb jellegű civil szervezetek együttműködő kapcsolata generálta. Két előadó kétféle aspektusból közelítette meg a témát. *Kinyik Margit*, a nyíregyházi Szocio East Egyesület Szolgál-

tató és Módszertani Központ vezetője általánosságban szolt a magyarországi civil szektorról. Statisztikai számokat említve, közel 65 000 nonprofit szervezet működik, melyek domináns része egyesület, alapítvány, legjellemzőbb tevékenységi területek az oktatás, a szociális ellátás, az egészségügy, a kultúra és a szabadidős tevékenység. A szektorban dolgozók száma folyamatosan növekszik, a főállásban, teljes munkakörben foglalkoztatottak száma 78 000 fő, rész-munkaidőben közel 42 000. Az önkéntes segítők száma 400 000 fő körül van, az általuk teljesített munkaóra közel 27 000 fő-állású alkalmazott munkaidejének felel meg. Szolt a finanszírozásról, a támogatási lehetőségekről, a Nemzeti Civil Alapprogram jellemzőiről, s a jelentős európai uniós forrásokban lévő lehetőségekről, illetőleg ezek elérésének nehézségeiről. A 2006-ban elkészült, *Civil stratégiák* című programban megfogalmazottakra hivatkozva ismertette a magyar nonprofit szervezetek előtt álló kihívásokat. Ezek a szervezeti fenntarthatóság növelése; a szervezetek közötti összefogás, az érdekképviseleti tevékenység fejlesztése; a folyamatos párbeszédre törekvés az állami és gazdasági szervezetekkel.

Tóth Miklósnak, a Nemzeti Civil Alapprogram Észak-alföldi Regionális Kollégium elnökének az NCA pályázati rendszeréről elmondott információi élénk érdeklődést váltottak ki az ukrán könyvtárosok részéről.

Tóth Miklós

Többek között elmondta, hogy a nemzetközi partnerségi kapcsolatok lehetőséget biztosítanak magyarországi forrástámogatásra, ösztönözve is erre a jelenlévőket. Az előadó a Nyíregyházi Civil Fórum elnökeként is szolt – tolmácsolva a 250–270 szervezet üd-

vözetletét – beszélt a fórum erős érdekérvényesítő tevékenységéről, melyet többek között a helyi önkormányzati bizottságokba delegált képviselőkön keresztül lát el. Befejezésként az együttműködési csatornákon való kapcsolatépítésre, kapcsolatápolásra, közös szakmai témákban, programokban való együttgondolkodásra és együttes cselekvésekre, nem utolsósorban ezek megvalósítását biztosító pályázati tevékenységre biztatta a konferencia résztvevőit.

Larisza Luhova

Larisza Luhova, a Lemberg Megyei Gyermekkönyvtár megbízott vezetője, az Ukrán Könyvtárosok Egyesülete elnökségi tagja az egyik fő együttműködő és segítő partnerünk volt a konferencia szervezésében, személyes találkozásunk egyik kiemelt pillanata volt a nap eseményeinek. A *Kis könyves fórum* tapasztalatait osztotta meg a kollégákkal, melyet az e beszámoló elején említett Kiadók Fóruma országos rendezvény keretein belül 2005 óta rendeznek meg. E program fő szervezője a Lemberg Megyei Gyermekkönyvtár, s a rendezvény során ítélik oda a mintegy 500 000 gyermekolvasót megmozgató pályázat keretében Az Év Olvasója címet. A szervező és előkészítő munka ún. felmenő rendszerben történik. Először községi könyvtári szinten, majd járási, azt követően megyei továbbjutás alapján áll össze a rendezvény fináléja, a *Könyvmánia* című országos gyermekkönyvtári program, melynek során eldől, kit illet meg az elismerő cím. A rendezvénysorozatban részt vesznek írók, illusztrátorok, könyvkiadók is. Ez utóbbiakkal való tartalmas együttműködés eredményeként értékelhető, hogy a Kiadók Fóruma 2010-ben az Ukrán Könyvtárosok Egyesületének testületi tagja lett.

A helyszín házigazdájától, *Vaszil Kmetytől*, a Lembergi Egyetem Tudományos Könyvtárának igazgatójától hallottunk az ukrán felsőoktatási intézmények könyvtárai nevében rövid tájékoztatót az eddig elért eredményekről, tervekről.

Nagy László

Nagy Lászlónak, a nyíregyházi Móríc Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár igazgatójának a *Közkönyvtári ellátás: a települési és a megyei könyvtári ellátás Magyarországon 2010-ben* című előadása – tekintettel arra, hogy a magyar kollégák e témát ismerik – csak ukrán nyelven hangzott el. (Természetesen magyarul is elérhető.) Történeti visszapillantással kezdte. Elsőként a gróf Széchényi Ferenc által a nemzetnek adományozott gyűjteményről, annak adományleveléről szólt, mely megalapozója lett az Országos Széchényi Könyvtárnak. A gyűjtemények szabályozásának kezdeti kapcsán tett említést azokról a szabályozásokról, melyek biztosították a könyvtárak állományainak gyarapítását, kötelespéldány-szolgáltatását, működésük rendjét. (Az 1897. évi XLI., az 1929. évi XI. törvény-cikk, az 1956. évi minisztertanácsi rendelet, a 15/1976. törvényerejű rendelet, illetve az ennek végrehajtását szabályozó 17/1976. minisztertanácsi rendelet, az 1978-ban alkotott kulturális miniszteri rendeletek.) Részletesen szólt a ma hatályos, a nyilvános könyvtári ellátást szabályozó törvényről. Az alapkövetelményekről, alapfeladatokról, a könyvtárhasználók jogairól, a használat feltételeiről. A nyilvános könyvtári ellátás területeit ismertette beszélt a nemzeti könyvtári

ellátásról, a tudományos és szakkönyvtárakról, és részletezően a közkönyvtári, települési és megyei könyvtári ellátásról, az önkormányzatok ez irányú kötelező feladatairól, a települési és megyei könyvtárak teendőiről, tevékenységéről. Ismertette a nyilvános könyvtárak ágazati irányításának elemeit, egyes szabályozásait, a finanszírozás és a központi támogatások alapelveit. Előadását a könyvtárak pályázat útján támogatható tevékenységeivel, illetve ezen források elérhetőségének ismertetésével fejezte be.

Az *A szak- és főiskolai könyvtárak a régió könyvtári rendszerében* címen *V. Kokovay Zsuzsa*, a Nyíregyházi Főiskola Központi Könyvtár és Szakirodalmi Információs Központ igazgatója által összeállított előadást távollétében *Gál Józsefné*, a Móríc Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár osztályvezetője, az MKE Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezet titkára ismertette. A *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szakkönyvtári Tudástár* TÁMOP-3.2.4 projekt a megye négy legnagyobb szakkönyvtárának – a Nyíregyházi Főiskola Központi Könyvtár és Szakirodalmi Információs Központnak, a Kállay Rudolf Orvosi Szakkönyvtárnak, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár Könyvtárának és a Jósa András Múzeum Könyvtárának – közös programja.

Gál Józsefné

A nevezett könyvtárak tevékenységének rövid bemutatása után a tudástár projekt céljait ismertette: egy közös internetes portál létrehozása; új, 24 órán át elérhető szolgáltatások kialakítása, biztosítása; olvasást és könyvtárhasználatot népszerűsítő rendezvények szervezése. A program várható eredményeként a konzorciumban részt vevő könyvtárak és használói egy integrált, differenciált könyvtári szolgáltatási palettát biztosító rendszer részeseivé válnak.

Az előadások befejeztével partnerségi szerződések aláírására került sor, előzetesen felolvasva a dokumentumok magyar és ukrán nyelvű szövegét. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Ukrán Könyvtárosok Egyesülete elnöke által deklarált nemzeti szintű együttműködési szerződést magyar részről Nagy Anikó főtítkárral, ukrán részről Jaroslava Sosinszka főtítkárral tolmácsolta és írta alá. Az MKE Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezete és az Ukrán Könyvtárosok Egyesülete – mint az általa koordinált lembergi és ukrán megyei szervezetek képviselője – között létrejött együttműködési megállapodást Zselinszky Lászlóné megyei elnök és szintén Jaroslava Sosinszka főtítkárral ismertette és jegyezte.

A szervezetek között létrejött hivatalos partnerségi szerződések új fejezetet jelentenek a két ország könyvtárszakmai együttműködésében, az interkulturális párbeszédben. Csak bízni lehet abban, hogy e tanácskozás alakító tényezőként hozzájárul azoknak az európai uniós elveknek az érvényesüléséhez, melyek közelebb hozzák egymáshoz Európa népeit, legyenek azok EU-n belüli vagy külső országok lakói. Hiszem és remélem, hogy az érintett szervezetek, a konferencián részt vevő kollégák élni fognak azokkal a lehetőségekkel, melyek a kapcsolatok elmélyítését, további érdemi együttgondolkodást, akár elméleti kutatást vagy hasznosítható gyakorlati tapasztalatok kölcsönös alkalmazását eredményezhetik. ■

Magyar emlékek Lembergben (Lvivben)

- Báthory István erdélyi fejedelem, a lengyel trón várományosa átutazóban Lengyelország felé megszállt a városban, ahol három napot töltött el. Ekkor készült róla a Wojtech Stefanowski által festett portré.

- Vengrin János, Máramaroszigetről származó mester készítette 1277-ben a város egyik legfontosabb ereklyéjének számító díszkardot, mely napjainkban a Városi Történeti Múzeumban található.

- 1711 februárja és szeptembere között Lvivben, illetve Galíciában tartózkodott II. Rákóczi Ferenc. Lviven kívül járt Drohobicsban, Sztrijben, Zsovkában, Javorivben, Horodokban és Szambirben is. Borusziv falú templomát egy ikonnal ajándékozta meg, ez ma is ott látható.

- Martinovics Ignác, a magyar jakubinuskok 1795-ben kivégzett vezére 1783-tól 1790-ig a Lembergi Akadémián a természettan rendes tanára és a bölcsész kar dékánja volt.

- Bem József, az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc résztvevője mérnökként részt vett Lvivben az Osolinski palota (ma az Ukrán Tudományos Akadémia könyvtára) építésében.

- Tresser Ferenc építész 16 éven keresztül volt a városi építész céh vezetője. Tresser Jozef Marklal közösen tervezte és építette fel a városházát (ratusa), amely azonban 1848-ban elpusztult.

- Bolyai János matematikus 1831–1832-ben az Osztrák Császárság hadseregének kapitányaként szolgált a városban. Ennek emlékét őrzi a Lvivi Állami Egyetem épületén az LMKSZ kezdeményezésére 1993-ban felavatott emléktábla.

(forrás: Wikipédia)